

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

מתוך

כרך ו', תשט"ו

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

מ ש ר ד

(הצעה)

„משרדי משרד החוץ הועברו לירושלים.“

„משרד מבקר המדינה מסר למשרד העתקה

פרטי את הכפלת הוראותיו למשרדי הממשלה.“

„משרד העבודה ביטל את החוזת עם משרד

הקבלנים פלוני את אלמוני.“

במשפטים אלה באה המלה „משרד“ בארבעה מובנים

שונים, ואין ספק, ששימוש מרובע זה אינו נוח, ולעתים הוא

אף מטעה. רגילים אנו לציין במלה אחת זו: (א) מוסד

ממשלתי, שבראשו עומד שר, מיניסטרויון בלעז; (ב) מוסד

ממשלתי אחר (משרד מבקר המדינה אינו מיניסטרויון, ומבקר

המדינה אינו שר); (ג) מוסד עסקים פרטי (כגון משרד פרסום,

משרד קבלנים, משרד דירות וכיו"ב); (ד) דירתו ומקום

עבודתו של כל אחד מהנ"ל.

כבר עמדו אחדים על קושי זה, ביניהם יצחק אבינרי,

שדן בדבר פעמיים ב„פינת הלשון“ של „על המשמר“ (מ"3

ומ-11 ביוני 1948). בצדק הוא אומר, ש"משרד" לעניין
 "מיניסטריון" לא נתקבל אלא בזכות office האנגלי. ועל זה
 יש להוסיף: אף על פי שלא כל המיניסטריונים הבריטיים
 והאמריקניים נקראים office. כל מי שעסק בבעיה זו של
 "מיניסטריון" וביקש תחליף ל"משרד" במשמע זה, יצא
 מן ההנחה הטבעית והמתקבלת על הדעת, שראוי לגזור
 את המלה המבוקשת מאותו שורש ש-ר-ר, שממנו נגזר
 אף "שר". אבינרי מעלה שלוש אפשרויות: שְׁרָה — שָׁרָר —
 מְשָׁרָר, ומסקנתו הנכונה היא, שהאחרון — מְשָׁרָר — עדיף.
 אולם נראה לי, שהרי"ש הכפולה של "משרר" אינה
 נוחה לפה ולא נאה לאוזן, ומלבד זאת יש לחשוש, שמפני
 דמיון הרי"ש המודפסת לדל"ת יקראו הבריות מתוך שגרה
 "מְשָׁרָד", אף כשיהיה כתוב "מְשָׁרָר", ועצם קלות השינוי
 תקשה את הוצאת המלה הישנה מפני החדשה. רצוני אפוא
 להציע הצעה חדשה.

"מְשָׁרָר" נבנה משורש ש-ר-ר על משקל מְפָעֵל.
 כמו מְקַלֵּל. אותו משקל מְפָעֵל מן השרשים כפול-העיין יש
 לו גם צורה אחרת, מקוצרת, כגון מְצַר מן צרר, מְסַב מן
 סבב, מְמַד מן מדר, מְחַם מן חמם. משורש שרר נגיע בדרך
 זו לצורה מְשַׁר, והיא נראית לי נאה ונוחה ביותר.